

LUND UNIVERSITY

Maskerad bemanning i svensk byggindustri

Ahlstrand, Rasmus

2022

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Ahlstrand, R. (2022). *Maskerad bemanning i svensk byggindustri*. Abstract från Sociologidagarna 2022.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Maskerad bemanning i svensk byggindustri

Svensk byggindustri är under förändring. Stora delar av produktionen läggs idag ut på entreprenad och byggföretag förlitar sig på underentreprenörer i större utsträckning än tidigare. Som en del av en global trend av kostnadsreducering inom byggindustrin, försöker byggföretag minimera antalet anställda hantverkare och istället utkontraktera arbete till underentreprenörer i strävan efter organisatorisk flexibilitet. Under de senaste femton åren har denna utveckling ökat i omfattning i och med utökningen av den Europeiska Unionens (EU) inre marknad och inkluderandet av nya medlemsstater från framförallt Central- och Östeuropa 2004 och 2007.

I det här papret utgår jag från en organisations- och arbetsprocesssteoretisk (e.g. Thompson & McHugh, 1990; Thompson & Smith, 2010) ansats och analyserar den ökade användningen av underentreprenörer med hjälp av kvalitativ metod i form av intervjuer och observationer från byggarbetsplatser. Jag utforskar organiseringen av arbete inom två byggföretag baserat på en fallstudiedesign med syftet att undersöka nya former av arbetsorganisation som ett resultat av ökad utkontraktering. I analysen identifierar jag olika former av utkontraktering som bygger på avvägandet mellan pris, kvalitet och trovärdighet, men där tillgången till billig arbetskraft genom EUs inre marknad uppmuntrar företag att i större utsträckning utgå från pris – oavsett kvalitet och trovärdighet hos underentreprenören ifråga. Artikelns huvudsakliga bidrag är användningen av det jag valt att kalla för *maskerad bemanning* – en inte tidigare konceptualiserad typ av utkontraktering som förklarar hur företag under förevändningen att de lägger ut arbete på entreprenad egentligen döljer, eller maskerar, att entreprenadföretag används enligt principer om bemanning. Jag visar att det skifte i styrning och kontroll av arbete, det vill säga det skifte i arbetsledning som utkontraktering vanligtvis innebär, utblir i vissa typer av överenskommelser och att snarare än att bara koordinera arbetet som i vanliga fall, så arbetsleder huvudentreprenören det dagliga arbetet i dessa. Detta inkluderar såväl att ha uppsikt över som att styra arbetsprocessen och innebär alltså att trots att delar av produktionen läggs ut på entreprenad till externa aktörer, så är det huvudentreprenören som styr och leder arbetet på plats. Det är dessa överenskommelser jag har valt att kalla för maskerad bemanning, och maskerad bemanning är alltså ett icke-tillåtet sätt att förmedla och använda arbetskraft genom underentreprenörer.

Tillsammans med långtgående industrialisering, och vad som inom industrin uppfattas som en instabil produktmarknad, så gör tillgången till billig arbetskraft på EUs inre marknad att svenska byggföretag ser fortsatt ekonomisk vinning i att lägga ut stora delar av produktionen på entreprenad. Sammanfattningsvis så argumenterar jag för att byggföretagens ändrade praxis i avvägningen mellan kvalitet och pris bidrar till vad som kan ses som en strukturomvandling i svensk byggindustri. Denna strukturomvandling utmärks inte minst av den uppsjö av möjligheter som både huvud- och underentreprenörer har när det kommer till att skjuta ifrån sig dels produktionskostnader, men också arbetsgivaransvar. Samtidigt uppenbarar det också både spänningar, motsättningar och konflikter i arbetsprocessen och i omstruktureringen av arbete som sådant.

- Thompson, P., & McHugh, D. (1990). *Work organisations: a critical introduction*: Macmillan Education LTD.
- Thompson, P., & Smith, C. (2010). *Working life: renewing labour process analysis*: Palgrave Macmillan.